

Regional opgørelse af indtjeningen for de store jordbrug

Andersen, Johnny Michael

Publication date:
2012

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Andersen, J. M., (2012). *Regional opgørelse af indtjeningen for de store jordbrug*, Nr. 030-0004/12-0720, 6 s.,
jun. 24, 2012. FOI Udredning Nr. 2012/12

FOI Udredning

Regional opgørelse af indtjeningen for de store jordbrug

Johnny M. Andersen

FOI Udredning 2012 / 12

Regional opgørelse af indtjeningen for de store jordbrug

Forfatter: Johnny M. Andersen

Udarbejdet på foranledning af Natur- og Landbrugskommissionen i henhold til aftale mellem Fødevareøkonomisk Institut og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om myndighedsberedskab

Fødevareøkonomisk Institut

Københavns Universitet

Rolighedsvej 25

1958 Frederiksberg

www.foi.life.ku.dk

Regional opgørelse af indtjeningen for de store jordbrug

På foranledning af Natur- og Landbrugskommissionen har Fødevareøkonomisk Institut redegjort for udviklingen og status for dansk jordbrugs produktion og økonomi, jf. Andersen *et al.* (2012). I den sammenhæng er der blandt andet gjort rede for den gennemsnitlige indtjening på bedriftsniveau for de dominerende driftsformer blandt de store brug; dvs. brug med mindst 2 årsværk. I den sammenhæng har Natur- og Landbrugskommissionen anmodet Fødevareøkonomisk Institut om en disaggregeret opgørelse af indtjeningen på regioner for et udvalg af driftsformerne blandt de store brug.

Nærværende notat har dette formål. Konkret er der nedenfor gjort rede for den gennemsnitlige indtjening for de store plantebrug, de store konventionelle malkekvægsbrug, de store økologiske malkekvægsbrug og de store svinebrug på regionsniveau. Opgørelsen af indtjeningen er foretaget for det seneste regnskabsår – 2010.

Datagrundlaget og den anvendte opgørelsesmetode er identisk med ovennævnte notat. I bilag 1 er der givet et kort overblik. Fokus er rettet mod resultatet *efter* finansielle poster, dvs. restbeløbet til at aflønne brugerfamiliens arbejdsindsats og forrente egenkapitalen. Der gøres imidlertid også rede for forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje.

Den geografiske graduering er som udgangspunkt regionsniveauet, men da datagrundlaget er baseret på en stikprøve, har det været nødvendigt at aggregere Region Hovedstaden og Region Sjælland for at minimere stikprøveusikkerheden. Til trods for aggregeringen, er stikprøven for lille for de store malkekvægsbedrifter i de to aggregerede regioner, ligesom stikprøven er for lille for de store planteavlsbedrifter i Region Nordjylland, jf. tabel 1. For disse enheder er der derfor ikke redegjort for indtjeningen aht. den statistiske usikkerhed.

Tabel 1. Stikprøven i 2010 for udvalgte driftsformer blandt store brug, antal bedrifter

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet
Store planteavlsbedrifter	1	40	35	27	9	112
Store konventionelle malkekvægsbedrifter	6	7	113	84	73	283
Store økologiske malkekvægsbedrifter	2	2	53	36	20	113
Store svinebedrifter	10	48	121	116	92	387

Kilde: Danmarks Statistik (2011).

I det nedenstående er der redegjort for indtjeningen på regioner for de dominerende driftsformer blandt de store brug. Der er knyttet nogle bemærkninger til de regionale forskelle i forhold til gennemsnittet for hele landet, hvorimod landsgennemsnittene allerede er kommenteret i Andersen *et al.* (2012).

Store planteavlsbrug. Forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje for de store planteavlsbrug som helhed udgjorde 0,4 pct. i 2010, jf. tabel 2. For bedrifterne øst for Storebælt og i Region Syddanmark var niveauet lidt højere, og for Region Midtjylland var niveauet lidt mindre.

Tabel 2. Hovedtal for store planteavlbedrifter i 2010, 1.000 kr. pr. bedrift

	Øerne øst for Storebælt	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland ¹	Hele landet
Bruttoudbytte	4.522	5.242	3.679		4.545
Produkttilknyttede direkte tilskud	8	41	55		45
Driftsomkostninger	3.908	4.536	3.539		4.050
Resultat før finansielle poster	622	747	196		539
Generelle driftstilskud	857	1.023	774		896
Forpagtningsafgift	705	1.065	557		825
Nettorenteudgifter	1.052	837	1.191		983
Finansielle omkostninger, netto	900	879	975		912
Resultat efter finansielle poster	-278	-132	-779		-372
Forrentning af jordbrugskapital i selveje, pct.	0,6	0,6	0,1		0,4
Antal bedrifter	350	213	201	82	846
- Stikprøve	41	35	27	9	112
Jordbrugsareal, ultimo, ha	371	470	364		407
Heraf i selveje, ha	243	214	224		227
Antal helårsarbejdere pr. bedrift	3,59	3,84	3,19		3,62

1) Udeladt aht. den statistiske usikkerhed.

Kilde: Egne beregninger baseret på Andersen (2012).

Forskellene i forrentningen modsvarer i store træk forskellene i den økonomiske produktivitet, dvs. forholdet mellem bruttoudbyttet og produktionsomkostningerne. På Øerne øst for Storebælt og Region Syddanmark udgjorde den økonomiske produktivitet således i gennemsnit 1,08, hvorimod niveauet i Region Midtjylland lå på 0,96. Til sammenligning udgjorde den økonomiske produktivitet 1,05 for landet som helhed.

De generelle driftstilskud pr. ha var nogenlunde lige store i alle regioner. Det større tilskud i Region Syddanmark var derfor baseret på et noget større jordtilliggende. Det bidrog imidlertid til, at forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje blev noget højere end for landet som helhed. Omvendt var det større jordtilliggende i Region Syddanmark især tilvejebragt via tilforpagtning, og forpagtningsafgiften i Regionen Syddanmark udgjorde dermed også et større dræn i forrentningen. Det modsatte gjorde sig gældende for bedriftene øst for Storebælt og i Region Midtjylland.

Nettorenteudgifterne i pct. af jordbrugskapitalen i selveje var mindre på Øerne øst for Storebælt og i Region Syddanmark, hvilket bidrog til at resultatet *efter* finansielle poster blev højere (mindre negativ) end for landet som helhed. Den gennemsnitlige jordbrugskapital i selveje var imidlertid også væsentlig større på Øerne øst for Storebælt, hvilket medførte, at resultatet *efter* finansielle poster blev mindre gunstig end for Region Syddanmark, skønt forrentningen i de to områder var lige stor.

Store konventionelle malkekvægbrug. Forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje for de store konventionelle malkekvægbrug udgjorde 1,0 pct. i 2010, jf. tabel 3. Niveauet var 0,2 pct. point højere i Region Syddanmark og Region Midtjylland, hvorimod niveauet var 0,4 pct. point lavere i Region Nordjylland.

Forskellene i den økonomiske produktivitet varierede fra 0,98 i Region Nordjylland til 1,02 i Region Midtjylland med et landsgennemsnit på 1,01.

Det generelle tilskud pr. ha var lige stort for alle områder og den begrænsede variation i driftstilskuddet var derfor knyttet til forskelle i jordtilliggendet. Set i forhold til jordbrugskapitalen i selveje bidrog de generelle tilskud i nogenlunde lige stort omfang til forrentningen. Da omfanget af tilforpagtet jord også var nogenlunde lige stort, blev forpagtningsafgiftens negative effekt på forrentningen også lige stor.

Tabel 3. Hovedtal for store konventionelle malkekvægsbedrifter i 2010, 1.000 kr. pr. bedrift

	Øerne øst for Storebælt ¹	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet
Bruttoudbytte		6.207	5.334	5.758	5.786
Produkttilknyttede direkte tilskud		15	9	33	19
Driftsomkostninger		5.683	4.739	5.389	5.288
Resultat før finansielle poster		539	605	402	516
Generelle driftstilskud		622	555	549	578
Forpagtningsafgift		218	226	228	223
Nettorenteudgifter		1.266	1.059	1.373	1.210
Finansielle omkostninger, netto		862	730	1.052	855
Resultat efter finansielle poster		-323	-126	-649	-339
Forrentning af jordbrugskapital i selveje, pct.		1,2	1,2	0,6	1,0
Antal bedrifter	130	841	684	707	2.362
- Stikprøve	13	113	84	73	283
Jordbrugsareal, ultimo, ha		181	163	159	170
Heraf i selveje, ha		134	113	120	123
Antal malkekøer, ultimo		204	163	181	183
Antal helårsarbejdere pr. bedrift		3,62	3,28	3,57	3,52

1) Udeladt aht. den statistiske usikkerhed.

Kilde: Egne beregninger baseret på Andersen (2012).

Nettorenteudgifterne i pct. af jordbrugskapitalen i selveje pr. bedrift var derimod noget større i Region Nordjylland og lidt lavere i Region Midtjylland i forhold til landsgennemsnittet. Det bidrog til, at resultatet *efter* finansielle poster blev endnu ringere for Region Nordjylland end forskellene i forrentningen umiddelbart indikerede, og omvendt blev resultatet *efter* finansielle poster endnu bedre for bedrifterne i Region Midtjylland.

Store økologiske malkekvægbrug. Forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje for de store økologiske malkekvægbrug udgjorde 1,2 pct. i 2010, jf. tabel 4. Niveauet var 0,3-0,4 pct. point højere i Region Syddanmark og Region Nordjylland, hvorimod niveauet var 0,5 pct. point lavere i Region Midtjylland. Der var således en lidt større regional spredning blandt de økologiske brug end der gjorde sig gældende for de konventionelle brug.

Forskellene i den økonomiske produktivitet varierede fra 0,99 i Region Midtjylland til 1,05 i Region Nordjylland med et gennemsnit for hele landet på 1,01. Det ringere resultat for bedrifterne i Region Midtjylland skyldtes formentlig den relativt mindre bestand af malkekøer.

De generelle tilskud pr. ha var nogenlunde lige stort i alle regioner, og da jordtilliggendet også var nogenlunde lige stort, var der ikke den store variation i det generelle driftstilskud pr. bedrift i de respektive regioner. Der var derimod forskelle i den gennemsnitlige jordbrugskapital i selveje i de respektive regioner, og det medførte, at de generelle tilskud i større omfang bidrog til forrentningen i Region Midtjylland. Det modsatte gjorde sig gældende i Region Nordjylland, hvorimod niveauet i Region Syddanmark nogenlunde svarede til landsgennem-

snittet. Omfanget af tilforpagtet jord varierede derimod fra 83 ha pr. bedrift i Region Syddanmark til 98 ha pr. bedrift i Region Midtjylland med en tilsvarende variation i forpagtningsafgiften.

Tabel 4. Hovedtal for store økologiske malkekvægsbedrifter i 2010, 1.000 kr. pr. bedrift

	Øerne øst for Storebælt ¹	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet
Bruttoudbytte		6.155	5.427	6.142	5.669
Produkttilknyttede direkte tilskud		12	9	9	10
Driftsomkostninger		5.534	5.021	5.425	5.147
Resultat før finansielle poster		633	415	726	532
Generelle driftstilskud		803	850	898	813
Forpagtningsafgift		380	535	446	440
Nettorenteudgifter		927	996	1.456	987
Finansielle omkostninger, netto		504	681	1.003	613
Resultat efter finansielle poster		129	-267	-277	-82
Forrentning af jordbrugskapital i selveje, pct.		1,5	0,7	1,6	1,2
Antal bedrifter	30	118	118	54	319
- Stikprøve	4	53	36	20	113
Jordbrugsareal, ultimo, ha		215	219	245	217
Heraf i selveje, ha		132	121	156	126
Antal malkekøer, ultimo		172	156	176	161
Antal helårsarbejdere pr. bedrift		3,72	3,57	3,75	3,64

1) Udeladt aht. den statistiske usikkerhed.

Kilde: Egne beregninger baseret på Andersen (2012).

Nettorenteudgifternes størrelse i forhold til jordbrugskapitalen i selveje var derimod mindre på bedrifterne i Region Syddanmark, hvilket bidrog til, at resultatet *efter* finansielle poster blev størst i denne region. I Region Midtjylland og Region Nordjylland var nettorenteudgifterne i forhold til jordbrugskapitalen i selveje derimod større end for landet som helhed, og da jordbrugskapitalen pr. bedrift i sidstnævnte region også var væsentlig større end i de øvrige regioner, blev resultatet *efter* finansielle poster det laveste, skønt forrentningen var størst i denne region.

Store svinebrug. Som helhed androg forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje for de store svinebrug 0,9 pct., jf. tabel 5. Niveauet varierede fra 0,6 pct. i Region Nordjylland til 1,2 pct. på Øerne øst for Storebælt og i Region Syddanmark. Forskellene var til trods for, at bestanden af svin var nogenlunde lige stor, men det er væsentligt at nævne, at der på bedrifterne i Region Midtjylland og Region Nordjylland var en væsentlig større andel brug med sobesætninger.

Forskellene i forrentningen afspejles også i den økonomiske produktivitet, som var lidt lavere i Region Midtjylland og Region Nordjylland i forhold til landsgennemsnittet, hvorimod niveauet var højere på Øerne øst for Storebælt og Region Syddanmark.

De generelle tilskud pr. ha og i forhold til jordbrugskapitalen i selveje var tilnærmelsesvis lige store i alle regioner. De generelle tilskud bidrog derfor lige meget til forrentningen af jordbrugskapitalen i selveje for alle regioner.

De regionale forskelle i omfanget af tilforpagtet jord pr. bedrift var begrænset, og følgelig var der også en begrænset forskel i forpagtningsafgiften. Undtagelsen var bedrifter i Region

Nordjylland, hvor andelen af jordtilliggende i selveje var væsentligt større. Forpagtningsafgiften i regionen var derfor også mindre. Målt i forhold til jordbrugskapitalen i selveje, var forpagtningsafgiften lidt større på bedrifterne øst for Storebælt og i Region Syddanmark, men det forhold blev mere end opvejet af den større økonomiske produktivitet.

Tabel 5. Hovedtal for store svinebrug i 2010, 1.000 kr. pr. bedrift

	Øerne øst for Storebælt	Region Syddanmark	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet
Bruttoudbytte	7.856	9.159	8.150	9.165	8.648
Produkttilknyttede direkte tilskud	0	6	1	8	4
Driftsomkostninger	6.895	8.244	7.443	8.524	7.853
Resultat før finansielle poster	961	921	709	649	800
Generelle driftstilskud	493	496	475	449	478
Forpagtningsafgift	459	477	401	317	412
Nettorenteudgifter	1.227	1.375	1.324	1.751	1.429
Finansielle omkostninger, netto	1.193	1.355	1.249	1.620	1.363
Resultat efter finansielle poster	-232	-433	-541	-971	-563
Forrentning af jordbrugskapital i selveje, pct.	1,2	1,2	0,8	0,6	0,9
Antal bedrifter	424	713	690	611	2.438
- Stikprøve	58	121	116	92	387
Jordbrugsareal, ultimo, ha	219	223	225	209	219
Heraf i selveje, ha	147	150	154	162	153
Antal svin, ultimo	3.996	5.012	4.701	5.166	4.786
Antal helårsarbejdere pr. bedrift	4,30	4,80	4,32	5,10	4,65

Kilde: Egne beregninger baseret på Andersen (2012).

Nettorenteudgifterne i pct. af jordbrugskapitalen i selveje var lavere på bedrifterne øst for Storebælt, hvilket sammen med den relativt høje forrentning bidrog til det højeste resultat *efter* finansielle poster blandt de respektive regioner. For Region Syddanmark blev resultatet *efter* finansielle poster lidt mindre (mere negativt) i kraft af relativt højere renteudgifter. I Region Nordjylland blev den lave forrentning forværret yderligere af relativt høje nettorenteudgifter, og resultat *efter* finansielle poster blev dermed det laveste niveau blandt regionerne.

Referencer

- Andersen, J.M. (2012): Jordbrugets indtjening, produktion og faktorforbrug, Landbrugets økonomi 2011 Fødevareøkonomisk Institut (http://www.foi.life.ku.dk/Publikationer/FOI_serier/landbrugets_ekonomi.aspx) samt bagvedliggende data.
- Andersen, J.M., Jacobsen, L-B. og Lind, K.M. (2012): Udvikling og status for jordbrugets produktion og økonomi, Fødevareøkonomisk Institut, notat, upubl.
- Danmarks Statistik (2011): Regnskabsstatistik for jordbrug 2010 (<http://www.dst.dk/da/statistik/publikationer/aarboeger-og-temapublikationer/vispub.aspx?cid=16715>).

Bilag 1. Regnskabsform og opgørelsesmetode

Det oprindelige datagrundlag er Regnskabsstatistik for Jordbrug 2010 (Danmarks Statistik, 2011), herunder det bagvedliggende regnskabsmateriale. Konjunkturgevinster/-tab er imidlertid trukket ud af regnskaberne, idet posterne gør regnskabet mindre anvendelige i en analytisk sammenhæng.

I boks 1 er der gjort nærmere rede for den anvendte regnskabsform og opgørelsesmetode. Formen og opgørelsesmetoden er identisk med den anvendte i Fødevarøkonomisk Instituts årlige opgørelse af Jordbrugets indtjening, produktion og faktorforbrug, jf. Andersen (2012).

Boks 1. Regnskabsform og opgørelsesmetode

Regnskab	Opgørelsesmetode
Bruttoudbytte	Bruttoudbyttet opgøres incl. lager- og besætningsforskydninger og excl. konjunkturgevinster/-tab og tilskud, herunder værdien af internt omsat foder og udsæd.
+ Produkttilknyttede direkte tilskud	Omfatter koblede tilskud fra enkeltbetalingsordningen (handyr- og moderfårspremie, præmie for proteinafgrøder, tilskud til energiafgrøder og industrikartofler samt særlig miljøstøtte under artikel 68).
÷ Driftsomkostninger	Omfatter alle produktionsomkostninger, herunder omkostninger til internt produceret foder og udsæd + Ejendomsskat ÷ Vederlag til brugerfamilien
= Resultat før finansielle poster (1)	Modsvare Regnskabsstatistikens <i>Driftsresultat af primær drift</i> . Dog er nærværende resultat uden konjunkturgevinster/-tab.
Forpagtningsafgift	Forpagtningsafgiften er incl. leje af driftsbygninger og leasing af inventar
+ Nettorenteudgifter	Nettorenteudgifterne er incl. låneomkostninger og realiserede tab fra finansielle instrumenter, herunder kurstab fra valutalån.
÷ Generelle driftstilskud	Omfatter afkoblet tilskud fra især enkeltbetalingsordningen, men også tilskud fra Landdistriktsmidlerne, herunder omlægningsstøtte til økologisk produktion og miljøbetinget støtte.
= Finansielle omkostninger, netto (2)	Modsvare Regnskabsstatistikens <i>Finansieringsomkostninger</i> .
Resultat efter finansielle poster (1÷2)	Modsvare Regnskabsstatistikens Driftsresultat. Dog er konjunkturgevinster/-tab udeladt af nærværende resultat. Resultatet udgør restbeløbet til aflønning af brugerfamiliens arbejdsindsats og forrentningen af egenkapitalen.
Forrentning af jordbrugskapital i selveje, pct.	<p>Nettoudbytte * 100 / Jordbrugskapital i selveje, primo.</p> <p>Nettoudbyttet er defineret som Resultatet <i>efter</i> finansielle poster + Nettorenteudgifter ÷ Vederlag til brugerfamilien (= Arbejdsindsats * Overenskomstsmæssig timeløn for ansatte i jordbruget).</p> <p>Jordbrugskapitalen i selveje, primo er defineret som værdien af jord, bygninger, permanente beplantninger, mælkekvote, rettigheder, husdyr, inventar og lagerbeholdninger i alt, primo ÷ Værdien af tilforpagtet jord, bygninger, rettigheder, mælkekvote og løsøre, primo.</p>